

Consens: Legile Justiției

20 noiembrie 2017

Atelierul tematic 5—Atribuțiile și vârsta magistraților stagiaari

Întrebările

- Cum, în cât timp și cu ce costuri estimative se ajustează noua reglementare față de necesarul de personal din sistem? Mai exact, care din următoarele variante ar putea fi mai eficientă?
- Putem crește (cel puțin dublu) capacitatea de formare inițială a INM, măcar pentru următorii 4-5 ani? Dacă da, cu ce costuri și din ce surse de venituri bugetare?
- Sau putem relaxa condițiile de intrare în magistratură pentru persoane care provin din alte profesii juridice? Dacă da, cu ce costuri privind formarea inițială/continuă a acestora și din ce surse bugetare le acoperim?
- Sau putem înăspri condițiile de ieșire la pensie (de la 25 la 30 de ani), pentru a menține pe posturi magistrații experimentați? Dacă da, cu ce costuri în privința anvelopei salariale și din ce surse bugetare le acoperim?
- Care sunt criteriile pe baza cărora delimităm întinderea atribuțiilor pentru stagiaari, față de competența lor (sau experiența măsurată în ani de la absolvire) și față de necesarul de personal în sistem?
- Odată stabilită întinderea atribuțiilor, cum asigurăm coordonarea, îndrumarea sau mentoratul pentru stagiaari? De asemenea, cum asigurăm calitatea coordonării, îndrumării sau mentoratului?
- Nu în ultimul rând, este nevoie de exceptarea coordonatorilor de la prevederile privind răspunderea materială? Sau este nevoie de o reglementare mai blândă a răspunderii, special pentru cazul stagiarilor?

Problemele

[Proiectul MJ](#) din 30 august prevedea modificarea [art. 14](#) din Legea 303/2004 în sensul că abia la 30 de ani să fie posibilă admiterea la INM; măsura nu era în niciun fel justificată în expunerea de motive, nici susținută de vreun studiu de specialitate.

[Proiectul MJ](#) din 30 august prevedea modificarea [art. 23](#) din Legea 303/2004 în sensul extinderii atribuțiilor pentru magistrații stagiaari (cu pregătire de numai 2 ani la INM); măsura nu era în niciun fel justificată în expunerea de motive, nici susținută de vreun

[Proiectul parlamentar](#) din 31 octombrie renunță la această viziune, dar intervine cu modificări la [art. 16](#) din aceeași lege, cu efectul de-a crește vârsta la care absolventul de INM poate deveni magistrat stagiar, respectiv vârsta la care magistratul stagiar poate susține examenul de capacitate; nici aceste măsuri nu sunt justificate ori susținute de studii de specialitate. În condițiile propuse acum, stagiarul și-ar putea începe activitatea la vârsta de 26-27 de ani, urmând să fie definitivat la 28-29 de ani.

studiu de specialitate privind experiența sau competența generică a absolvenților de INM ori privind necesarul de personal față de încărcătura pe magistrat. [Proiectul parlamentar](#) din 31 octombrie renunță la această viziune și prezumă, la același art. 23, că stagiarul trecut prin 4 ani de INM (inclusiv stagiile de pregătire practică de câte 6 luni) este competent să soluționeze orice tip de cauză de la nivelul judecătorilor; deși pare logică, nici această măsură nu e justificată în vreun fel ori susținută de studii de specialitate.

Efectele posibile

În actualele condiții legale, stagiarul își începe activitatea la vârsta de 23-24 de ani și poate fi definitivat la 24-25 de ani. Impactul minim imediat al modificării din proiectul parlamentar ar fi că INM nu va putea „furniza” niciun stagiar în anii 2020 și 2021; într-o interpretare mai strictă, nici chiar în anii 2018 și 2019. Conform rapoartelor CSM privind [starea justiției](#), la 1 ianuarie erau vacante aproape 600 de posturi de judecător și peste 400 de posturi de procuror. În cadrul formării inițiale (până la nivel de stagiar), INM pregătește mai puțin de câte 100 de judecători și procurori în fiecare an. Astfel, în ipoteza adoptării modificărilor propuse, în următorii 4 ani, situația posturilor vacante se va degrada accentuat; dacă luăm în considerare și posibilitatea ca o parte din actualii magistrați să înceapă iasă la pensie, într-un ritm accelerat, după 25 de ani de activitate ([art. 82](#)), proporțiile problemei pot crește semnificativ.

În actualele condiții legale, limitarea atribuțiilor pentru stagiați reprezintă o plasă de siguranță pentru justițiabil, o formă de asigurare împotriva unor eventuale erori, care ar putea fi cauzate de lipsa de experiență; responsabilitatea este acum pe umerii statului. Impactul minim imediat al modificării din proiectul parlamentar ar fi că responsabilitatea pentru eventualele erori comise de stagiați se mută pe umerii magistratului coordonator, cu efecte ușor de imaginat asupra ratei de soluționare a dosarelor/lucrărilor (care va scădea) și asupra termenului de soluționare (care va crește), ambele datorate temerii față de incidența modificărilor privind răspunderea materială pentru gravă neglijență (vezi modificările propuse la [art. 96](#) și [art. 99¹](#) din Legea 303/2004).

Viziunea alternativă

Conform datelor statistice din [EU Justice Scoreboard](#) (până în 2015), numărul judecătorilor pare să fie adecvat, în condițiile în care numărul cauzelor nou intrate e relativ stabil, rata de soluționare e relativ ridicată, iar durata de soluționare pare rezonabilă. Dacă aceste condiții s-ar menține și în viitor, calitatea actului de justiție ar trebui să fie principala preocupare, deci ar putea fi nevoie de o înăsprire a condițiilor de intrare în magistratură?

EU Justice Scoreboard	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nr. cauzelor intrate (prima instanță/100 de locuitori)	7,5	-	8,0	7,3	7,0	7,0
Durata de soluționare (prima instanță/zile)	180	-	175	170	175	177
Rata de soluționare (prima instanță/procente)	90%	-	95%	110%	112%	105%
Nr. cauzelor pendinte (prima instanță/100 de locuitori)	3,0	-	3,7	2,9	3,1	3,0
Nr. de judecători (la 100.000 de locuitori)	19	-	20	22	20	-

Anexă

Extrase din analiza Funky Citizens cu privire la Legea 303/2004:

- de la art. I, pct. 5 până la pct. 8 (fără acesta din urmă)
- de la art. I, pct. 19 până la pct. 23 (inclusiv acesta din urmă)
- de la art. I, pct. 96bis până la pct. 99 (fără acesta din urmă)